

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:9

Onder redactie van **Ds K. Schilder, Dr C. Tazelaar en Prof. Dr J. Waterink**

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Ds R. E. van Arkel, Utrecht; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr C. Bouma, 's Gravenhage; Ds K. Fernhout, Vreeland; Prof. Dr F. W. Groshede, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, De Steeg; Ds B. A. Knoppers, Amsterdam; Ds C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's Gravenhage; Dr J. W. Marmelstein, Amsterdam; Ds F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Ds D. Postma, Burgersdorp (Zuid-Afrika); Ds A. Ringnalda, Soerabaia; Ds J. C. Rullmann, Wassenaar; J. Strikwerda, Dordrecht; Dr J. Thijs, Zwolle; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Ds J. de Vries, Tilburg; Ds J. D. Wielenga, Franeker; Mr J. A. de Wilde, 's Gravenhage.

Stukken voor de Redactie zende men aan den secretaris der Redactie:
Dr C. TAZELAAR, 2e Const. Huygensstr. 77, Amsterdam.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f7.50 en voor Ned.-Indië f6.— per jaar.
Advertentiën: 35 ct. p. regel. — Losse nummers f0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: Het Staatkundig leven in 1930. — Uit de Schrift: 1 Joh. 4:10. — Kerkelijk Leven. — Literatuur en Kunst. — Geestelijke Adviezen. — Pop. Wet. Schetsen. — Uit het Pol. en Soc. Leven. — Het Boek v. d. Week. — Muzikale Kroniek. — Opvoeding en Onderwijs. — Perschouw. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

HET STAATKUNDIG LEVEN IN 1930.

Eene beschouwing over de politiek in het jaar, dat tot het verleden is gaan behooren, kan moeilijk een opgewekt beeld vertoonen. De feiten geven daartoe, helaas, geene reden. Vrijwel overal treft de onzekerheid, de onvastheid, zoo niet de onmacht.

Tot op zekere hoogte ligt de verklaring hiervan voor de hand. Het economisch leven moge van maatschappelijke oorsprong en karakter zijn, het is van zoo groote betekenis voor het volks- en volkerenleven, het is zoo met de staatkundige zijde daarvan saamgeweven, dat het daarop zijn invloed doet gelden, wellicht te overheerscherder naarmate het zelf met grootere moeilijkheden te worstelen heeft. De economische wereldcrisis werpt hare diepdonkere schaduwen ook over het politieke leven. Zij heeft gevolgen, welke Regeeringen en parlementen stellen voor eene bovenmenselijke taak. De buitengewoon omvangrijke werkloosheid, met hare stoffelijke ellende en zedelijke ontwrichting, de slechte toestanden in landbouw, nijverheid en handel, noopten tot politieke daden, waarvan het doel moest zijn: tempering van den stoffelijken nood, het tegengaan van de morele ontbinding, het bestrijden der werkloosheid en de bevordering van het herstel der verstoorde verhoudingen.

Men kan niet zeggen, dat de getroffen maatregelen in het geheel geen effect sorteerden, maar het eigenlijke doel werd toch in geenen deele bereikt. De crisis werkt snel door en deed veel ineensorten. Zij bracht telkens nieuwe moeilijkheden en nam van dag tot dag in omvang en uitwerking toe. Hetgeen gedaan is met positieve vruchten werd geheel in de schaduw gesteld door het donkere aanzicht, dat het economisch leven almeer verkreeg. Dan, de maatregelen hadden lang niet altijd het gehoopte resultaat. Ze hielpen vaak het een en... belemmerden het ander. De samengesteldheid van het maatschappelijke leven, de veelsoortigheid en de tegenstrijdigheid van belangen kwamen nog weer eens te helderder aan het licht. Tenslotte, vele maatregelen werkten volstrekt verkeerd. Met name de tariefpolitiek van verschillende staten was veelszins uitsluitend gericht op het terzijde stellen van de eigen moeilijkheden, op het dienen van de nationale economie, zonder rekening te houden met de gevolgen van deze voor de internationale economie en den terugslag, welke vanzelfsprekend daarvan weer moest worden verwacht op het nationale bedrijfs- en handelsleven. De nationale economische huishouding is nu eenmaal in geen enkel opzicht meer zulk een afgesloten geheel, dat het ongevoelig blijft, of kan worden gemaakt, voor hetgeen in de overige wereld gebeurt. Integendeel, er is eene wereld-economie tot ontwikkeling gekomen, wier gezondheid en ziekte steeds meer de nationale economie gaat beheerschen.

Voeg daarbij nu nog, dat deze crisis in menige publieke huishouding reeds geleid heeft tot verstoring van het financieel evenwicht, dat te dezen aanzien nog slechts het begin van hare uitwerking is aanschouwd, dat zij daarvan in elk geval voorshands blijft een donker dreigende macht, en het is zeker verklaarbaar, dat alles te zamen genomen onvrede het overheerschende kenmerk werd van het politieke leven. Onvrede als wrange vrucht van teleurgestelde verwachtingen, van het niet meer kunnen leiden en beheerschen der toestanden, van het tekort aan middelen en wegen om uit het moeras te geraken, van het gebrek aan gezindheid om gezamenlijk te streven naar de overwinning der moeilijkheden en gevaren. Het is die onvrede, welke zich ook manifesteert in de onzekerheid, de wankeling, de onmacht.

Toch zou verkeerd doen wie alleen in de economische crisis en hare gevolgen de verklaring zocht van den huidige politieke toestand. Het politieke leven zelf is aangetast door eene zeer gecompliceerde ziekte. De ontwikkeling in de verhoudingen op staatkundig gebied heeft met zich gebracht eenerzijds eene toenemende regeeringsbemoeiing, een voortdurend stijgen van het aantal zaken en onderwerpen, waarmede de regeeringen zich in te laten hebben, en anderzijds, ten deele als gevolg daarvan, eene veelheid van overtuigingen en meeningen omtrent de staatkunde, hare doeleinden en de daarvoor geëigende methoden.

Deze laatste staat zeker in den weg, zoowel aan een krachtig regeeringsbeleid als aan een gezond parlementair leven. De kabinetten worden vrijwel niet meer samengesteld uit personen van eenzelfde, algemeene politieke overtuiging, maar vertegenwoordigen in zich zelf reeds een grooter of kleiner aantal op belangrijke punten divergeerende richtingen. Dit maakt hen vaak kwetsbaar en zwak. Het geeft zekere vaagheid aan het regeeringsbeleid, remt de snelle afdoening van zaken, brengt daarin de onzekerheid, welke gevolg is van verschil in overtuiging en doet zoeken naar formuleeringen en oplossingen, welke door den volksmond worden gepeerd in de woorden: het sparen van kool en geit. Gevolg op menig aangelegen punt: een niet krachtig, soms uitermate zwak regeeringsbeleid. Dan, dit is niet het eenige bezwaar. De regeeringen kunnen en mogen haar werk niet doen buiten de volksvertegenwoordiging om, en daarin is de divergentie van meeningen in den regel nog veel grooter. Hierin ligt de oorsprong van vele, soms onoplosbare moeilijkheden. Voor het te voeren regeeringsbeleid is in het algemeen noodig de steun van eene meerderheid in de volksvertegenwoordiging. De vraag is dus: hoe moet de zaak geregeld worden om dien steun te kunnen verkrijgen, en kan of mag zij aldus geregeld worden? Het zoeken van het antwoord op die vraag brengt in menig geval een moeizamen arbeid met zich, waarvan later blijkt, dat hij geen resultaat geeft. De zaak is niet zoo moeilijk, als het aangelegenheden betreft, waarvan de regeling nog niet bepaald urgent is. Dan kan men zeggen: voorshands laten wij deze rusten, totdat de inzichten dermate gerijpt zijn, dat er kans is op het verkrijgen van eene aannemelijke regeling. Maar zoo is de situatie dikwijls niet. En naarmate de urgentie eener zaak grooter is neemt het gevaar toe voor regelingen, welke ontoereikend zijn en de kiemen van ontbinding in zich dragen, of van conflicten tusschen regeering en volksvertegenwoordiging zonder uitzicht op hunne gezonde oplossing. In al zulke gevallen treedt de onmacht helder aan den dag.

Het behoeft geen betoog, welke funeste gevolgen voor het politieke leven een dergelijke toestand met zich brengt. De ervaringen in het vervolgende jaar hebben dit met genoegzame duidelijkheid bewezen, zoowel met betrekking tot de verbetering van de internationale verhoudingen als voor het voeren van eene krachtige, gezonde nationale politiek.

Ons land moge in menig opzicht nog een gunstige uitzondering vormen, toch doen zich ook hier soortgelijke verschijnselen voor. De verdeeldheid op politiek gebied is groot. De strijd spitst zich vaak toe op punten, welke, hoe belangrijk ook, in dezen tijd toch niet geacht kunnen worden de meest op den voorgrond staande te zijn. Lang niet voldoende blijkt van de bereidheid om te werken voor hetgeen men toch gezamenlijk nastreeft en om te strijden tegen den gezamenlijken vijand. Ook ten onzent is er eene belangrijke wanverhouding. Een parlementair kabinet is nog steeds niet mogelijk gebleken. De afstand tusschen Regeering en Volksvertegenwoordiging is wellicht in het jaar 1930 nog grooter geworden. Tot schade voor eene waarlijk krachtige, gezonde regeeringspolitiek en van een goed, voor zijne historische taak in Nederland-schen zin berekend parlement.

Het kan niet verwonderen, dat onder zulke omstandigheden de staatkunde in Europa, ook in het

voorbijgegangene jaar, onmachtig was om het Communistisch wroeten en ontwrichten op afdoende wijze tegen te gaan en de fascistische gedachten en methoden verder te keeren. Eene politiek, tot in haar merg aangetast, kan niet de kracht ontwikkelen en de productiviteit vertoonen, welke daarvoor noodig zijn. Temeer niet, omdat aan beginselen van waarlijk geestelijk-zedelijke kracht in zoo overwegende mate de rug wordt toegekeerd. Allerlei belangen vechten om den voorrang. De stuiten, bestaande in het aanvaarden van en handhaven der algemeene normen voor gezag en gehoorzaamheid, vrijheid en gebondenheid, huwelijk en gezin, verantwoordelijkheid en plicht, worden in zeer bedenkelijke mate aan het leven ontnomen. De christelijke levenstraditie is in breede kringen uitgebannen. Het sloopen gaat voort, en dat nog wel onder de dwaze leuze, dat men juist daarin zijne kracht en macht tot bouwen openbaart. Als Groen in deze dagen leefde, dan zou hij ongetwijfeld tot ons zeggen: zietdaar de wassende stroom van ongeloof en revolutie.

Onze beschouwing was niet opgewekt, en toch ligt ook daarin de stof tot opwekking. Wie de beginselen der Reformatie huldigt, verstaat dat God regeert. Hij zal Zijne almacht toonen. De schepping is uit Hem, door Hem en ook tot Hem.

De overdenking van het politieke gebeuren in 1930 bringe ons tot belijdenis van schuld en drijve ons uit 'tot het verrichten van onze politieke taak in Godes kracht. Bid en werk.

Rotterdam. J. SCHOUTEN.

UIT DE SCHRIFT

De liefde.

Hierin is de liefde, niet dat wij God liefgehad hebben, maar dat Hij ons heeft liefgehad, en Zijnen Zoon gezonden heeft tot een verzoening voor onze zonden. 1 Joh. 4:10.

Hierin is de liefde! Liefde is er ook op aarde. Natuurlijke en geestelijke liefde, en deze ook verend, verbonden. Liefde tot elkander, liefde tot de heiligen, en liefde tot God.

Maar hierin is de liefde, aller liefde bron en kracht, niet, dat wij liefgehad hebben, dat wij God liefgehad hebben, maar dat Hij ons liefgehad heeft. Deze is dus nog een andere.

Johannes schrijft van deze liefde als geen ander, waarom hij ook de „Apostel der liefde" wordt genaamd.

Zeker, hij schreef er van uit den Geest — en uit den mond zijns Heeren, Die immers tot Nicodemus had gezegd: alzoo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eeniggeboren Zoon gegeven heeft.

Maar hij schreef er dan toch van met een vaardige pen, want die woorden van Jezus waren gezonden in zijn ziel.

Wie toch heeft als hij de liefde Gods doorvoeld? In haar de heerlijkheid Gods geschouwd? Wie er zóó van gesproken, van haar gezongen, zelden wij haast, als hij?

Daarom gaat het ook boven ons vermogen Johannes' woorden naar waarde te vertolken, uit te dragen in de gemeenten.

Wij kunnen hier maar stamelen.

't Heerlijke wezen der liefde kunnen wij niet peilen, haar hemelschen glans niet doen schitteren. Wie kan beschrijven het wezen, de macht, de schoonheid van de echte liefde, zooals die zelfs op aarde, in gevallen menschen zich openbaart.

Dichters immers hebben er hun beste gaven aan besteed, om haar schoonheid te bezingen, en denkers hebben er hun beste krachten op beproefd, om haar wezen te peilen. Maar wie was tevreden

NVAN DAGE
reeds vanaf
per maand
dige Verzorging
EN: Hoofdweg 36
Brouwerstraat 3
Concertgebouw
aramaribostr. 37, Amster
Tel. 83542.

ketbakkerij
inchroom

tr. 19-21, Leiden
FOONNUMMER 579

vefd aanbevelend
M. VAN NOORT

VAN OVERBEEK
zijn van Luxe- en
oudelijke Artikelen
aat 379 - DEN HAAG
elefoon 30892
alkenboschlaan en -Ksh

I, EMaille B.K., GLAS
CK-ARTIKELN, enz. etc.

J. MARKUS J.
NGINRICHTING.

straat 55 - Den Haag
elefoon 11038.

ijn- en Bierhandel, B'ed
ij Bloemhof, Tel. 5325
adres voor v. d. He
r elke 25 cts. die be
den; krijgt men 1 bo
exer bons 1 fl. Wjs e
ing voor Brulofften e
stelling gratis thuisbi

KRAAIJEVELD
RAVENHAGE
straat 286. Tel. 3793
aenstraat 1. Tel. 3793

andel in
n en Brandstoffen

ormatie" te door zijn
plage NED blad voor
IE-ADVERTENTIEN.
reform. kringen ge
armede te rekenen.

S, Rotterdam
385 - Groene Zoom 38
elefoon 41121

EN - COMPLETE MEDIC
- BIDDEN - BEKENS

YEN - FRUITWAND
weg 1 - Tel. 880
BUSSUM

n Binnenlandsch
tenlandsch Fruit
curreerenden prp

ESTIBLES EN
IALE WAREN
TEL, DEN HAAG
aat 26 - Tel. 7366

ook Uw
Leverancier.

DIJKSMAN
RENHANDEL
2 - ROTTERDAM
LEFOON 52669

over eigen werk, als hij zijn gedachten had gekristalliseerd in het woord?

Wie zou dan peilen het wezen, wie vertolken de lengte en breedte, de hoogte en de diepte van de liefde van den eeuwigen Ontfermer, uit Wien alle liefde is. Want God is liefde.

Nog eens, wij kunnen hier maar stamelen en aanbidden.

Maar daartoe is ze ons dan ook geopenbaard, ontdekt voor oog en hart.

Geopenbaard, ontdekt!

Want ze was er van alle eeuwigheid.

Want het is niet zóó, dat ze opkwam in den tijd, toen Jezus kwam op aarde, en verzoening aanbracht in Zijn dood. Of, als Hij ons heiligt door Zijn Geest.

Veel minder, dat ze zou zijn opgewekt door ons, door onze schoonheid, beminnelijkheid of aantrekkelijkheid, die er immers niet was. Of wilt ge, dat ze werd geïnspireerd door onze liefde tot God.

Nee! Omgekeerd! Hij heeft ons liefgehad, met een eeuwige liefde. En onze liefde, zoo zij dan in onze harten wezen mag, als liefde tot God en tot Zijn dienst, is opgewekt door Zijne liefde, door die deugd en door de daad van God, door Zijn Woord en Geest, die Zijne liefde ontdekten aan ons hart, en al weder ontdekken, en doen ervaren, onder de prediking en in het Heilig Sacrament.

Onze liefde is dus niet oorspronkelijk.

Zij is niet de eeuwige liefde. Niet de éérste, niet de hoogste.

Hoogstens is zij wederliefde.

Gods liefde is van eeuwigheid.

Zij is oorspronkelijk.

Zij vindt haar oorsprong in God zelf. In Zijn Wezen, de bron van alle goed.

Zij is Zijn deugd. Zijne volmaaktheid.

Daarom is zij zelve ook volmaakt, oneindig, eeuwig ook naar de toekomst.

En haar zullen wij zien, opdat wij vertroost zijn, en aanbidden.

Haar, zoo als zij naar ons nitging, toen wij haar smaadheden aandeden, haar verachtten en verwierpen.

Ja, toen toonde zich de liefde Gods juist in haar wezen, haar echtheid en haar kracht.

Wordt dat wezen niet ontsluitend in het woord „welbehagen”, waarmee ook Engelen haar bezongen in den zaligen nacht.

„Welbehagen”, dat is geen wederliefde, opgewekt door het voorwerp der liefde.

In „welbehagen” zit het onverklaarbare, 't vrije. Liefde, ware liefde ook op aarde, is welbehagen, uitverkiezing.

Uitverkiezing, die een buitenstaander vaak verbaast, en daarom vaak tot kritische opmerkingen voert, maar die het voorwerp van die verkiezende liefde tot bewondering of aanbidding leidt.

Nu! Hierin is de liefde Gods, dat Hij ons heeft liefgehad, met een vrije liefde, uit „welbehagen”, zoo juicht Johannes, zoo looft hij 's Heeren deugd en daad.

En zóó vertroost hij zijne broeders, en wekt hij ze tot wederliefde, tot aanbidding op.

Ja, God heeft ons liefgehad, toen wij naar Hem niet vraagden.

Toen wij aan Hem niet dachten. Zelfs toen wij Hem verwierpen.

Ons, schuldigen en onreinen, melaatschen van den hoofdschedel af, tot de voetsool toe, heeft Hij liefgehad.

En Hij heeft niet gerust in Zijne liefde voor ons, vóórdat Hij het schuldige, het booze, het onheilige uit ons had weggedaan; ons met Hem verzoenend door 't bloed van Zijnen Zoon, ons vernieuwend, heiligend door Zijn Geest.

O, zeker, het is ons soms te wonderbaar!

Dan zeggen wij in klein geloof, in ongelooft, als van de eeuwige heerlijkheid tot óns gesproken wordt: „'t zal voor mij niet zijn!” Ik kan het niet begrijpen, niet verklaren, daarom neem ik het niet aan.

Nee. Dat kan ook niet. Maar dat móet ook niet. Met begrijpen zal het niet gaan, neem het onbegrepen aan, n.l. dat God u heeft liefgehad, en... aanbidt.

De liefde is niet dat wij God hebben liefgehad, maar dat Hij ons heeft liefgehad.

En de hoogste, heerlijkste openbaring van die liefde, dat Hij ons Zijnen Zoon gezonden heeft tot een verzoening voor onze zonden. Als Hij ons den Zoon niet onthield, maar Hem voor ons overgaf, hoe zal Hij ons met Hem niet alle dingen schenken?

Ons den Zoon gezonden — van 't Paradijs af aan beloofd — het is het wezen van ons Kerstfeest, als het „in menschen een welbehagen” wordt beluisterd uit Engelenmond, gezien in Bethlehem's stal.

Ons den Zoon gezonden, en Hem voor ons overgegeven, Hem gezonden tot een verzoening voor onze zonden — het is het wezen van ons Paascheest.

Vrede door het bloed des kruises.

En op verzoening en vrede volgt gemeenschap met God — het wijst naar het Pinksterfeest.

En die gemeenschap roept om heiliging, spelt de verbeerlijking, als Christus wederkomt. Zegt niet de Apostel reeds in het vorige vers: opdat wij zouden leven door Hem. Dat is het eeuwige leven.

Jubelt daarom de Apostel Paulus niet, dat Gods liefde voor ons bevestigd is in den dood Zijns Zoons? Waarop hij dan laet volgen: zoo zullen wij ook veel meer door Hem behouden worden voor Zijnen toorn, nadat wij door Zijn bloed gerechtvaardigd zijn! De zaligheid ligt vast in deze liefde.

Daarom zal mijn mond en hart des Heeren lof verkondigen, van nu aan tot in der eeuwigheid, zegt ons Avondmaalsformulier.

Ja daartoe wil de Heere Zijne verlostten brengen, door Zijn Woord en door Zijn Sacrament, waaraan Zijn Geest Zich paart.

Dan wordt het: wij hebben Hem lief, Die ons eerst heeft liefgehad.

En een iegelijk, die liefheeft, die is uit God geboren.

Natuurlijk met de keerzijde: en die niet liefheeft, die heeft God niet gekend.

Want God is liefde.

Zegge dan ons hart, ook na struikeling en val, het Simon Petrus na: Heere, Gij weet alle dingen — Gij weet, dat ik U liefheb.

En toone het ons leven, ook in de liefde tot de broederen.

Die in de liefde blijft, blijft in God, en God in hem.

A.

D.

Te oud voor een beroep.... II.

Wanneer we hetgeen we verleden week als feit constateerden omtrent het „bekend” zijn van predikanten verklaren wilden zouden we — stel al dat we zouden slagen — toch zeker niet dadelijk klaar zijn. Er werken hier zeer vele factoren samen.

Maar een feit is het, dat soms piet-luttige oorzaken een geweldige betekenis kunnen krijgen. Een eerste gemeente die voor haar jongen dominee „enthousiast” is kan in den middellijken weg beslissen over de toekomst van dien predikant. Een ietwat excentriek uiterlijk daarentegen heeft, naar men zegt, vele predikanten steeds weer „in den weg gestaan”. — Zóó kan iemand tegen zijn eigen uiterlijk aanloopen! — En er zou veel van dergelijk veelbetekenend — helaas veelbetekenend — klengoed zijn te noemen.

Wat dit nu alles te maken heeft met ons onderwerp?

Zeer veel.

In sommige gevallen alles.

Want indien iemand zeg zeven à tien jaren predikant is, en hij heeft dan nog niet de aandacht getrokken, dan wagen vele grootere kerken het niet meer hem te beroepen.

Ook is dan zoo iemand niet meer een „paradepaard”.

Want ook paradepaarden zijn er onder de „beroeppen dienaren”.

Mij zijn gevallen bekend, waarin een gemeente een predikant beriep, die nooit door den kerkeraad was gehoord; dien niemand in de gemeente kende; maar „die zooveel beroepen kreeg” en dus „een heele goeie” moest zijn.

Zulk een predikant wordt dan meermalen ook beroepen met de bijgedachte, dat het goed is voor den naam van de gemeente, dat men hem beroept. Het getuigt van smaak!

Erg smakelijk is zulk een practijk echter niet. Maar intusschen ontstaat zoo de typeering van „bekende”, „veel beroepen”, „gevierde” (enz. — noem nog maar een paar mooie woorden) predikanten eenerzijds en van „minder bekende” of „onbekende” aan den anderen kant.

Allerlei kleine oorzaken hebben dan, gelijk gezegd, dikwerf meegewerkt om deze en dergelijke typeeringen iemand op te leggen.

Nu is het evenwel in den regel zóó, dat een mensch na zijn vijf-en-dertigste jaar — dat is dus na zijn — zeg liende — dienstjaar als predikant reeds getypeerd is.

En dan is 't „beslist”!

In deze sfeer der feiten ingebed ligt dan een ander feit. — Onze emeritaatsregeling heeft dikwerf de schuld gehad van den afkeer van het beroepen van oudere predikanten. Ik geloof niet, dat die daaraan werkelijk „schuldig” is. Bij de toepassing van den regel, zooals dat thans de gewoonte is, is er voor schier geen enkele kerk eenig bezwaar in deze richting.

Nee, we bedoelen iets anders.

Het is een feit, dat niet kan worden ontkend, dat het nogal eens is voorgekomen, dat oudere predikanten niet meer geheel tegen het werk in een bepaalde gemeente waren opgewassen — en dat ze dat zelf niet wilden weten of erkennen.

Zeker er zijn voorbeelden te over, waarbij een ouder dienaar des Woords zelf inzag, dat hij het niet meer „aankon” en dus een weg zocht (en vond meestal) waardoor hij zijn werkkraft, die hij nog over had, op geschikte manier kon nuttig maken. Maar hier geeft de emeritaatsregeling wel

moeite. Immers de regel, dat een predikant zijn emeritaatspensioen ontvang, niet naar den grondslag van het hoogst genoten, maar naar dien van het laatst genoten tractement, is oorzaak, dat het voor vele Dienaren des Woords in grootere plaatsen vrij moeilijk, zoo niet onmogelijk wordt, na hun groote gemeente nog een „kleine” te dienen.

En dat laatste „kleine” zal dan in den regel wel zéér klein zijn.

Immers een gemeente van 800 à 1000 zielen is zeker, eene van 500 à 700 vrij zeker al spoedig te groot voor zulk een broeder, die op grond van het feit, dat de krachten minderen, nu ook minder arbeid zoekt.

En juist de zeer kleine gemeenten met haar minimum tractement, die hem zouden kunnen en willen ontvangen als hun predikant, geven straks ook slechts een minimum pensioen. En daar zit de groote moeilijkheid meermalen.

Deze moeilijkheden nu brengen mede, dat het wel eens voorkomt, dat een predikant, menschelijkerwijs niet meer het werk in een gemeente „aan kan” — en er toch blijft.

Zulke toestanden nu wenschen vele gemeenten te ontgaan.

Met het gevolg, dat zij, die immers onder de „opgaande lichten” kunnen kiezen, zeggen: „een jong predikant willen we hebben” — of nog méér omlijnd: „we beroepen geen predikanten ouder dan 40 of 45 jaar”.

Toch is er bij dit alles nog iets.

Onze tijd zit met een geweldig vraagstuk. Het is het vraagstuk van de jeugd.

En nu is het ontegenzeggelijk waar, dat de jonge menschen zich meer tot jonge dan tot oude predikanten voelen aangetrokken.

Op hoop, dat de jeugd met hem beter in 't goede spoor blijft heeft menigen zijn voorkeur voor het beroepen van een jongen dominee uitgesproken.

Ook aan deze kwestie zijn echter verschillende kanten.

Er zijn óók jonge dominees, die van de noden van onze jeugd geen aasje besef hebben; en er zijn oudere, die jong zijn in hun hart, en die de jeugd verstaan — beter dan zij zichzelf kent.

Maar één ding hebben de oudere predikanten — óók die ouderen, die de jeugd begrijpen, meestal niet: dat is het vermogen om mooi (en meestal kort) te preeken, zonder zooveel feitelijks te zeggen.

Want zie, laten we ook over onze jeugd eerlijk zijn — onze jeugd, speciaal in de groote plaatsen is meermalen aangegrepen door iets, dat in onzen tijd de mode-houding schijnt te zijn: dat is het „praten in de ruimte”.

Vakkennis is goed voor het vak, dat men in de week beoefent.

Maar theologische „vakkennis”, daarvan wil men niet weten.

Zoo is trouwens de stroom door het leven naar het schijnt.

Na den ban van het positivisme (dat géén algemeene beginselen wilde, en slechts feiten) komt een ander gevaar; dat van het sentimentalisme of (in anderen vorm) van het logicisme, dat overal over praat, maar dan „in groote lijnen”, „naar den algemeenen kant”, onzoovoorts, zonder op de feiten te letten.

Het is geen kunst, over een wereldbeschouwing te praten, indien men de feiten geweld aandoet. Maar dit alles staat wel erg gekleed.

Met gevolg, dat de „breede lijn”, de „grote greep” in eere komt.

Maar op een breede lijn kan men alle kanten uit. Met een grooten greep let men op simpele feiten niet.

Het ligt evenwel voor de hand, dat een generatie, die de „breede lijn” liefheeft, ook aan een predikant van dat soort lijn de voorkeur geeft.

En wie nu vreest voor de jeugd, beroept liefst een dominee, die op de jeugd „vat” heeft.

Dar... men vergete niet, dat God ook onder onze predikanten ons enkele zéér begaafden schonk.

Is het wonder, dat de meeste van die in ons kleine land, na een paar jaren vrij algemeen bekend zijn?

Is het wonder, dat de meeste van die vrij jong een groote gemeente te dienen krijgen?

Is ook dat niet naar Gods orde?

Edoch... krijgt men nu den indruk, dat de begaafden ook inderdaad de groote gemeenten dienen?

We mogen, we moeten openhartig zijn in deze zaak.

Het is beter over deze dingen niets te zeggen, dan iets te zeggen zonder groote openheid.

Welnu, dan wil ik wel zeggen, dat ik den indruk heb, dat onze begaafde predikanten vrijwel gelijkmatig over de kerken van de kleinste tot de grootste zijn verdeeld.

En de minder begaafde evenzeer.

Slechts voor de dienaren des Woords met zéér weinig preekgaven moet misschien een uitzondering worden gemaakt.

Maar onder deze laatsten zijn er, die wetenschappelijk zéér rijk begiftigd zijn.

J. W.

LIT

In het gevoerd door onze oplossing lectuur.

De ged in het k

Als ee tuut wor

die hetz uit een d

bekostigd der leden

stelling h

king staa

ginsel: ge

ik de ges

lectuur, o

sie voor

voeren d

gebracht

zelf de v

de schoo

Met vol

den kring

gedacht

Schrijvers

propageer

bevatten

in dezen

vreden wa

of een va

het oog o

op het o

de belang

thans bij

handeling

van een a

over deze

Voorzo

van reeds

goede we

veeren

enkele o

bedrijf e

de zjde

dat de sc

maar een

Jugendlect

Op enk

gaarne ev

ook voor

seerden, w

Zoo ste

of in zull

gebrachte

zinnen a

trale boe

Nu zoo

„neutrale

die zal in

specifiek

van deze

niet-specif

Wat da

Ik gel

jeugd uit

plaats ch

particular

van ons

der christ

iets uit, e

en dus zo

allereerst

tuiging, w

te vorme

de goede

Schrijver,

Kingmans

Schippers

Wirtz, Me

voort, W

Maar m

die voor

het algem

practijk v

Voor de l

vindt me

lecties va

nema (me

beoordeel

vorige ar

lingen w

bibliothee

kan dan,

boeken z

goed neut

ken, die

voorstelli

rische va